

Народна банка на Република Северна Македонија

ДИРЕКЦИЈА ЗА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Најнови макроекономски показатели Преглед на тековната состојба

јули 2022 година

Најнови макроекономски показатели

Преглед на тековната состојба – влијанија врз монетарната политика

Прегледот на тековната состојба има за цел да даде осврт на најновите макроекономски податоци (април – јуни 2022 година) и споредба со последните макроекономски проекции (април 2022 година). Со тоа ќе се утврди колку тековната состојба во економијата соодветствува со очекуваните движења на варијаблите во последниот циклус проекции. Прегледот е фокусиран на промените на екстерните претпоставки и остварувањата кај домашните варијабли и на тоа како овие промени се одразуваат врз амбиентот за водење на монетарната политика.

Тековните оценки за идните движења на глобалната економија се понеповолни во однос на априлските оценки, со понагласени изгледи за можна глобална рецесија, главно заради негативните преносни ефекти од тековниот руско-украински воен конфликт, високата глобална инфлација и влошувањето на глобалните финансиски услови, при спроведување порестриктивна монетарна политика за намалување на инфлацијата, како и од забавувањето на кинеската економија. **Притоа, ризиците околу проекциите за глобалниот раст и натаму се претежно надолни** и главно се поврзани со текот и времетраењето на воениот конфликт помеѓу Русија и Украина, при што сè повеќе се зголемува ризикот од стагфлација. Во однос на **економските движења во еврозоната**, како наш главен трговски партнер, расположливите високофреквентни показатели за вториот квартал и резултатите од анкетните истражувања на економските субјекти за јуни главно упатуваат на забавена економска активност на годишна основа. Слични се согледувањата и за Германија, за која дел од анкетните показатели се движат и под долгорочниот просек, упатувајќи и на можен годишен пад на активноста во вториот квартал. Во однос на пазарот на труд во еврозоната, стапката на невработеност во мај достигна рекордно ниско ниво од 6,6%, при што просекот за април – мај (6,7%) е малку понизок од првиот квартал (6,8%). Рекордни движења се забележани и кај инфлацијата, којашто во јуни достигна стапка од 8,6%¹ на годишна основа (8,1% во мај), во услови на забрзан раст на енергетската и прехранбената компонента. На состанокот од јуни, ЕЦБ најави постепено нормализирање на монетарната политика преку зголемување на клучните каматни стапки во јули за 0,25 п.п. и дополнително зголемување во септември, така што најновите оценки за **странската каматна стапка ЕУРИБОР** со едномесечна рачност се ревидирани нагоре, особено за 2023 година.

Гледано преку одделните квантитативни показатели за надворешното окружување значајни за македонската економија, најновите проекции за **странската ефективна побарувачка** за 2022 и 2023 година се ревидирани во надолна насока во однос на априлските оценки, додека кај **странската ефективна инфлација** се извршени нагорни корекции на оцените за двете години. Од аспект на **девизниот курс евро/САД-долар**, тековно се очекува дека САД-доларот ќе забележи значително поголема апрецијација во 2022 година и помала депрецијација во 2023 година во споредба со априлските оценки. **По подолг период на постојани нагорни ревизии, проекциите за цените на примарните производи на светските берзи за 2022 и 2023 година се ревидирани надолу.** Имено, во споредба со априлските оценки, тековно се очекува дека најголемиот дел од примарните производи ќе забележат помал раст на цените во 2022 година и главно повисок пад во 2023 година. И натаму движењата и оцените за цените на примарните производи се исклучително променливи и под силно влијание на случувањата поврзани со руско-украинскиот воен конфликт, што создава голема неизвесност околу нивната идна динамика и ефектите врз домашната економија, пред сè на краток рок.

¹ Се однесува на периодот од јануари 1997 година, од кога се објавуваат месечните податоци за стапката на инфлација во еврозоната.

Споредбата на последните макроекономски показатели од домашната економија со нивната проектирана динамика во рамките на априлскиот циклус проекции упатува на одредени отстапувања во одделни сегменти од економијата. Согласно со објавените проценети податоци од ДЗС, во првиот квартал од 2022 година реалниот БДП бележи раст од 2,4% на годишна основа (раст од 2,3% во претходниот квартал), сличен на остварувањата од претходниот квартал, при проектиран раст од 1,6% во априлскиот циклус на проекции. Високофреквентните податоци за периодот април – мај 2022 година засега упатуваат на натамошен годишен раст на домашната економија, при неизвесност од воениот конфликт во Украина и засилени ценовни притисоци. Така, во овој период се забележува забрзување на годишниот раст кај индустријата и натамошен реален годишен раст на прометот во вкупната трговија, но побавен, додека активноста во градежништвото бележи значително поблаг пад. **Во однос на промените кај потрошувачките цени, годишната стапка на инфлација во вториот квартал од 2022 година изнесува 12,3% и е повисока во однос на последните проекции.** Годишната динамика на инфлацијата и натаму главно е одраз на фактори на страната на понудата, односно на порастот на цените на храната и енергијата, како резултат на подолготрајниот и посилен раст на увозните цени поради воените случувања, како и нивниот притисок врз цените на останатите производи и услуги, поради што умерено забрзување се забележува и кај базичната инфлација. Во однос на очекуваните движења за цените на надворешните влезни претпоставки кај проекцијата на инфлацијата, ревизиите се во различни насоки, односно направена е нагорна ревизија на растот на странската ефективна инфлација и на цените на нафтата, а за првпат по извесен период е направена надолна ревизија кај растот на цените на храната. Сепак, во услови на значителни осцилации во движењето на светските цени на примарните производи, предизвикани главно од војната во Украина и воведените санкции кон Русија, нивното движење е променливо и тешко предвидливо, со што неизвесноста во однос на идните движења на цените е исклучително нагласена.

Девизните резерви (приспособени за ценовните и курсните разлики и ценовните промени на хартиите од вредност) на крајот на јуни 2022 година и натаму се во сигурната зона. Расположливите податоци за надворешниот сектор упатуваат на трговски дефицит во периодот април – мај којшто е повисок од очекувањата за вториот квартал од годината. Податоците за менувачкото работење за вториот квартал од 2022 година укажуваат на остварени нето-приливи од приватните трансфери коишто се значително повисоки од очекувањата за вториот квартал од 2022 година, според априлската проекција.

Во однос на **движењата во монетарниот сектор**, вкупните **депозити** во мај се непроменети (по малиот пад од 0,2% во април), при мал раст на депозитите на домаќинствата и депозитите на претпријатијата, при истовремено намалување на депозитите на останатите сектори. Од валутен аспект, намалување се забележува кај денарските и девизните депозити, при раст на депозитните пари. На годишна основа, вкупните депозити во мај 2022 година се повисоки за 2,1%, при проектиран годишен раст за вториот квартал од 3,3%. Вкупните **кредити** на приватниот сектор во мај се зголемија за 0,8% што пред сè произлегува од кредитите на домаќинствата, при истовремен поумерен раст и на кредитите на претпријатијата. Според валутната структура, раст бележат кредитите и во домашна и во странска валута. На годишна основа, растот на вкупните кредити во мај изнесува 9,9%, при проектиран раст за вториот квартал од 2022 година од 8,7%, согласно со априлската проекција.

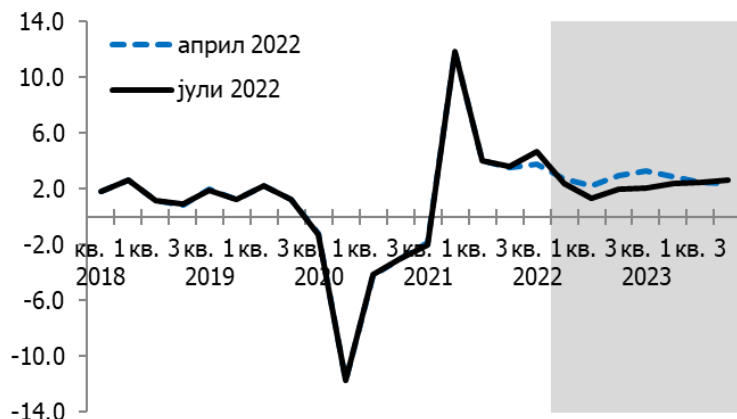
Во Буџетот на Република Северна Македонија во периодот јануари – мај 2022 година е остварен дефицит од 8.436 милиони денари. Буџетскиот дефицит во најголем дел е финансиран преку користење на депозитите на државата кај Народната банка и преку задолжување на државата на домашниот пазар. Остварениот буџетски дефицит за првите пет месеци претставува 19,7% од дефицитот предвиден со ребалансот на Буџетот за 2022 година.

Последните макроекономски показатели упатуваат на отстапувања во одредени сегменти од економијата, што и натаму создава понеповолен макроекономски амбиент за спроведување на монетарната политика. Растот кај домашните цени во вториот квартал од 2022 година е над проектираниот. Увозните цени на храната и енергијата и натаму во најголем дел придонесуваат за домашната инфлација, коишто досега растат посилно од очекуваното и ги подгреваат инфлациските очекувања. Иако за првпат по извесно време очекувањата за цените на храната се ревидирани во надолна насока, сепак, неизвесноста од идната динамика на цените на енергијата и храната на берзите е нагласена поради воените случувања во Украина. Во однос на домашната економска активност, остварувањата во првиот квартал од 2022 година се малку подобри од проектираните, а расположливите високофреквентни податоци за економската активност за вториот квартал засега упатуваат на натамошен економски раст. Имено, и во периодот април – мај продолжува годишниот реален раст на индустриското производство и на прометот во трговијата, а во април значително забавува падот на извршените работи во градежништвото. Но, со надолните ревизии на странската побарувачка поради ефектите од воениот конфликт во Украина и силниот одраз врз пазарите на примарните производи и синџирите на снабдување, се зголемија надолните ризици за растот. Девизните резерви и натаму се на соодветно ниво и во сигурната зона, со значително намалени притисоци од енергетската криза на девизниот пазар во вториот квартал и значителен прилив на девизи на менувачкиот пазар. Во монетарниот сектор, годишниот раст на вкупните кредити и натаму е солиден и е малку над нивото проектирано во априлската проекција, при поумерен раст кај вкупните депозити.

Очекувани движења кај увозните цени

Светските цени на нафтата, пченката и пченицата (изразени во евра) се користат како влезни претпоставки во проекцијата на домашната инфлација. По подолг период на постојани нагорни ревизии, во најновите јулски оценки е забележана промена во трендот на очекувањата. Имено, зголемените ризици од глобална рецесија и оцените за намалена идна побарувачка придонесоа за надолна промена на светските цени на примарните производи. Така, кај цените на житариците, по достигнувањето на врвот во мај, од јуни натаму се очекува посилно надолно придвижување, така што тековно е проектирано пониско ниво од априлските проекции, а со тоа и помал раст за 2022 година и подлабок пад за 2023 година. Кај цената на нафтата и понатаму има нагорна ревизија во однос на априлските оценки, но помала од оцените во јуни. За сите увозни цени се очекува постепенa стабилизација, а потоа и намалување на ценовното ниво. Доколку овие надолни трендови кај примарните производи се остварат, тоа ќе придонесе за намалување на увозните инфлациски притисоци и пониска домашна инфлација.

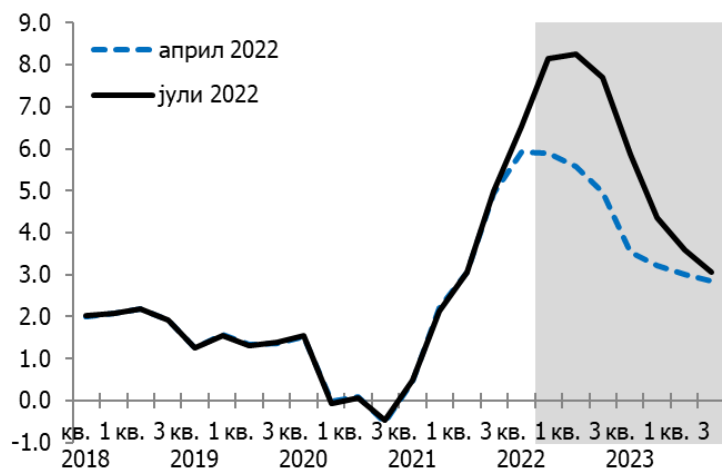
Странска ефективна побарувачка (годишни промени во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Согласно со најновите проекции, растот на **странската ефективна побарувачка** е надолно ревидиран и ќе изнесува 2,6% во 2022 година и 2,4% во 2023 година, наспроти 2,9% и 2,8%, соодветно во април. Ваквите ревизии во најголем дел се резултат на очекувањата за пониска економска активност на Германија².

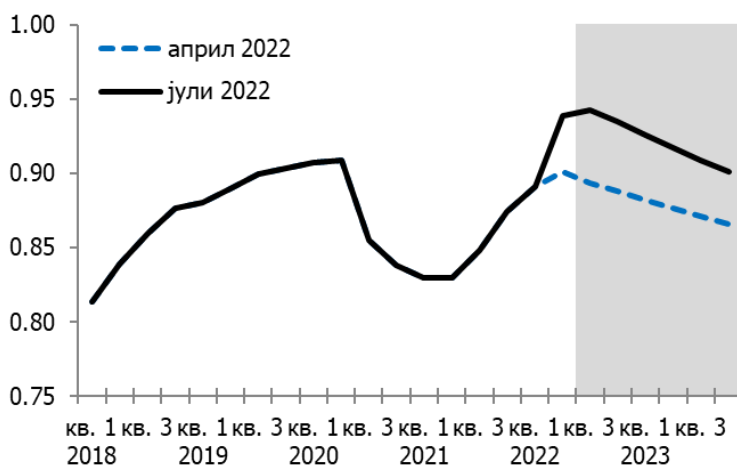
Странска ефективна инфлација (годишни стапки во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Од друга страна, кај оцените за **странската инфлација** е извршена нагорна корекција (на 8% и 4,3% во 2022 и 2023 година, соодветно, наспроти 5,7% и 3,2% во април), што се должи на очекувањата за повисока инфлација кај сите наши увозни партнери, при што најголем придонес за двете години во просек имаат Германија и Полска.

Курс евро/САД-долар

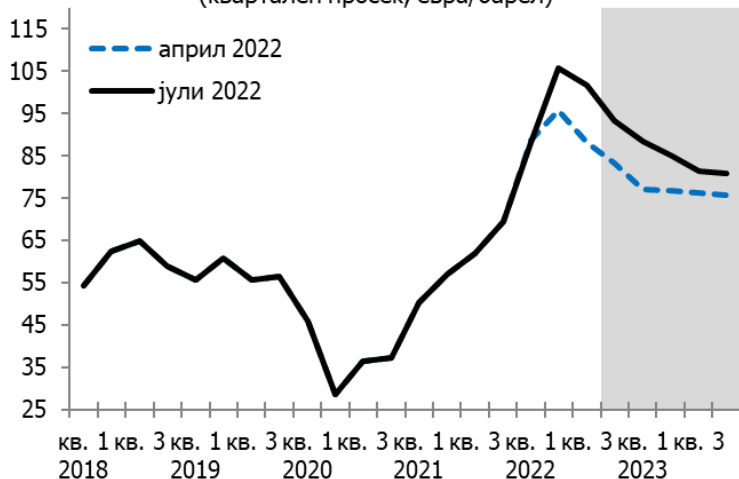
Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Во поглед на **девизниот курс евро/САД-долар**, според најновите оценки се очекува поголемо зајакнување на вредноста на САД-доларот во однос на еврото во 2022 година, што во најголем дел е одраз на очекувањата за побрзо монетарно затегнување од страна на ФЕД во споредба со ЕЦБ и на зголемените ризици за рецесија во еврозоната поради понатамошниот раст на цените на енергентите. За 2023 година се очекува депрецијација на САД-доларот во однос на еврото, но помала во однос на проекцијата од април.

² Проектиран раст на Германија од 2,2% во 2022 и во 2023 година, наспроти 2,5% и 2,6%, соодветно во април.

Нафта „брент“

(квартален просек, евра/барел)

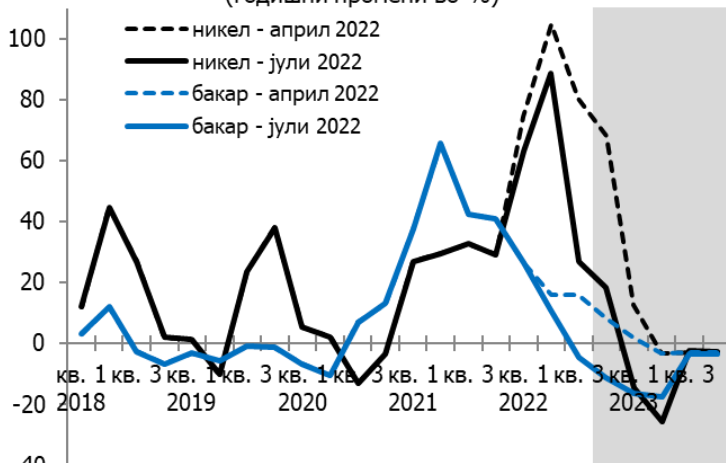

Извор: ММФ и пресметки на НБРСМ.

Очекувањата за јакнење на вредноста на САД-доларот во однос на еврото во најголем дел придонесуваат за нагорни ревизији кај цената на нафтата³ изразена во евра за 2022 година, при изгледи за помала побарувачка поради зголемените ризици од глобална рецесија и мала нагорна корекција кај цената изразена во долари. За 2023 година се очекува сличен пад на цената на нафтата како во април.

Цени на никелот и бакарот во евра

(годишни промени во %)

Извор: ММФ и пресметки на НБРСМ.

Во однос на цените на металите, ревизиите се надолни, под влијание на зголемените ризици за рецесија во развиените земји заради засилено затегнување на монетарната политика и засилувањето на рестрикциите поради ковид-19 во Кина, при истовремено повисока понуда од претходните очекувања од Русија. Така, тековно се очекува помал раст на цените на бакарот и никелот во 2022 година во однос на проекцијата од април, како и пад, наместо минимален раст на цената на никелот и поголем пад кај цената на бакарот во 2023 година.

³ За анализата на цените на нафтата, металите и примарните прехранбени производи се користат разни извештаи на ММФ, Светската банка, ФАО, ОПЕК, ЕЦБ и на специјализирани меѓународни економски портали.

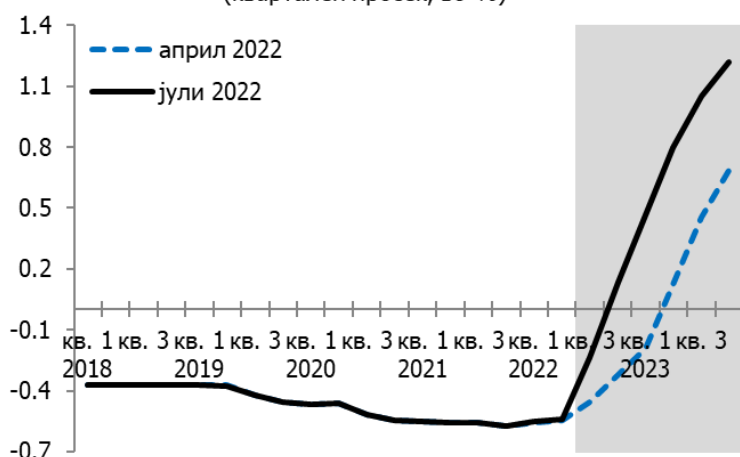
Цени на пченицата и пченката во евра
(годишни промени во %)

Извор: ММФ и пресметки на НБРСМ.

Оцените за растот на цените на пченката и пченицата во 2022 година исто така се ревидирани надолу, при очекувања за помала побарувачка, но и подобри изгледи во однос на снабдувањето коешто е нарушено поради воениот конфликт помеѓу Украина и Русија⁴. За 2023 година, и натаму се задржани очекувањата за пад на цените на овие житни култури.

Едномесечен Еурибор
(квартален просек, во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

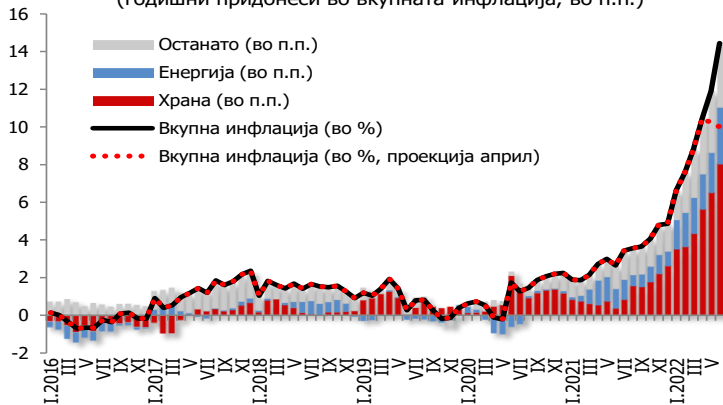
Кај едномесечниот ЕУРИБОР ревизиите се нагорни за целиот период на проекции, а особено во 2023 година. Имено, тековно се очекува дека тој ќе премине во позитивната зона од четвртиот квартал оваа година, со што за целата 2022 година ќе изнесува -0,3% во просек (-0,47% во април), а во 2023 година ќе достигне 0,88% (0,27% во април). Ваквите движења главно се резултат на најавите за постепена нормализација на монетарната политика од страна на ЕЦБ⁵.

⁴ Украина и Руската Федерација заедно сочинуваат околу 24% од глобалниот извоз на пченица и 14% од глобалниот извоз на пченка (од 2016 – 2020 година). Извор: Ројтерс, изработено согласно со податоците од УН Комтрејд (UN Comtrade) ([врска](#)).

⁵ На редовниот состанок во јуни, ЕЦБ најави дека ќе ги зголеми референтните каматни стапки за 0,25 п.п. во јули и дополнително во септември 2022 година.

Стапка на инфлација

(годишни придонеси во вкупната инфлација, во п.п.)

Придонеси кон годишната стапка на инфлацијата (во п.п.)

Во јуни 2022 година, **домашните потрошувачки цени** се зголемија за 2,8% на месечна основа (2% во претходниот месец), како резултат на зголемувањето на цените кај сите три главни компоненти. Притоа, најголем придонес кон растот имаат зголемените цени на храната и енергенсите, делумно поради престанокот на важењето на државните мерки за ублажување на ценовните притисоци⁶, пред дополнително да биде донесена нова владина одлука поврзана со трговските маржи⁷. Во рамките на прехранбената компонента, познатителен раст бележат цените на лебот и житните производи, по што следи растот на цените на месото и на цените во категориите „млеко, сирење и јајца“ и „масло и маснотии“, а во обратна насока влијаеше сезонското намалување на цените на зеленчукот. Кај енергетската компонента, растот на цените во јуни главно се должи на повисоките цени на горивата, согласно со растот на цените на нафтените деривати на светските берзи, главно под влијание на актуелната руско-украинска војна, како и апрецијацијата на САД-доларот. Зголемување на месечна основа се забележува и кај базичната компонента на инфлацијата, под влијание на порастот на цените на услугите во рестораните и хотелите, на воздухопловниот и патниот транспорт, на туристичките аранжмани, како и на зголемените цени на производите за лична хигиена.

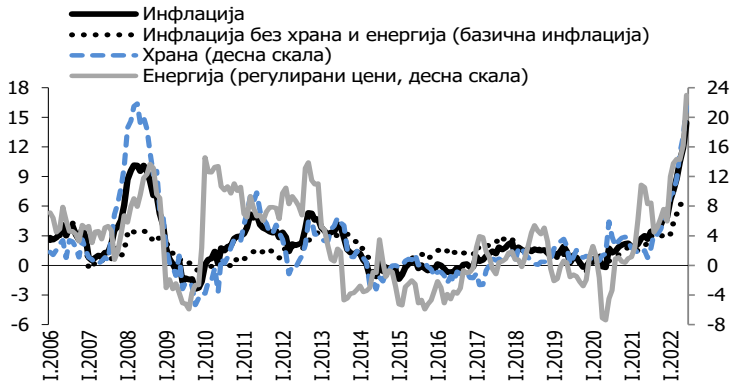
Годишната стапка на инфлација во јуни изнесува 14,5% (11,9% во мај), при поизразено забрзување на годишниот раст на цените кај енергетската и прехранбената компонента. Најголем придонес кон

⁶ На 9 март 2022 година државата донесе пакет мерки за справување со енергетската криза и високиот раст на цените, со важност од 17 март до 31 мај 2022 година. За ублажување на растот на цените на храната и енергентите беа донесени следниве мерки: намалување на повластената стапка на ДДВ за основните прехранбени производи од 5% на 0%; замрзнување на трговските маржи на основните прехранбени производи; намалување на стапката на ДДВ од 18% на 10% при промет на енергентите: безоловен бензин, гасно масло, течен нафтен гас (ТНГ) и метан; и намалување на акцизата врз основа на берзанските цени. Притоа, од основните прехранбени производи беа вклучени: леб, брашно тип 400, млеко со масленост од 2%, 3,2% и 3,5%, бел шеќер, сончогледово масло, месо и други кланични производи за јадење, бел ориз и јајца. Највисоката трговска маржа за основните прехранбени производи за сите трговски друштва и трговци поединци кои учествуваат во трговскиот синцир во трговијата на големо беше утврдена во вкупен износ до 4% на продажната цена пресметана во трговијата на големо, односно во вкупен износ до 3% на продажната цена пресметана во трговијата на мало.

⁷ Со Одлука за посебни услови за трговија на одделни стоки, донесена на 14 јуни 2022 година, Владата на РСМ ја определи највисоката трговска маржа на основните прехранбени производи во трговијата на големо и мало, којашто е со важност до 30 септември 2022 година, со можност да продолжи до крајот на годината доколку условите на пазарот го бараат тоа. Согласно со Одлуката, за бел леб (сечен на парчиња или цел), за бел шеќер и за сончогледово масло за јадење, со исклучок на ладно цеденото, се утврдува трговска маржа во висина до 5% во трговијата на големо и до 5% во трговијата на мало, додека за брашно од пченица (тип 400 и тип 500), за макарони и шпaгети од тврда пченица, македонски бел ориз, трајно кравјо млеко со масленост од 2,8%, 3,2% и 3,5% и јајца од кокошка, за сите трговски друштва и трговци поединци кои учествуваат во трговскиот синцир, се утврдува трговска маржа во висина до 10% во трговијата на големо и до 10% во трговијата на мало. Според оваа одлука, за овие производи нема да се пресметуваат оперативни трошоци и не се одобрува рабат и надоместоци коишто трговецот на мало ги наплаќа од трговецот на големо за рекламирање и за изложување на стоките на рафтови во примарни и секундарни позиции.

Инфлација и цени на храната и енергијата

(годишни промени, во %)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРСМ.

Странски ефективни* и домашни цени на храна и безалкохолни пијалаци

(индекси, 2015=100)

* Ефективните странски цени на храна се добиени како пондериран збир од цените на храната во земјите што се најзначајни трговски партнери на Северна Македонија во доменот на увозот на храна.

Извор: ДЗС, Еуростат и пресметки на НБРСМ.

годишната стапка на инфлација имаат зголемените цени на храната, горивата, како и порастот на цената на електричната енергија од почетокот на годината⁸. Остварената годишна стапка на инфлација во јуни е над проектираната стапка од априлскиот циклус проекции, во услови на нагорни отстапувања и кај цените на надворешните влезни претпоставки, што укажува на изразена непредвидливост во однос на очекуваната динамика на светските цени на примарните производи. Оттука, отстапувањето е најизразено кај енергетската и прехранбената компонента.

Базичната стапка на инфлација во јуни изнесува 1% на месечна основа (0,9% во претходниот месец). На годишна основа, базичната стапка на инфлација изнесува 6,9% (6,6% во претходниот месец), во чии рамки највисок позитивен придонес имаат цените на угостителските услуги, надолно од цените на безалкохолните пијалаци, тутунот и производите за лична хигиена, а во помал дел и од цените на патниот сообраќај и нетрајните производи за рутинско одржување на домаќинствата.

Во однос на очекуваните движења за цените на надворешните влезни претпоставки кај проекцијата на инфлацијата, ревизиите се во различни насоки, односно направена е нагорна ревизија на растот на странската ефективна инфлација и на цените на нафтата, а надолна ревизија има кај растот на цените на храната (пченката и пченицата). Притоа, и понатаму е нагласена високата неизвесност во движењето на светските цени на примарните производи во следниот период, при неизвесни економски ефекти од актуелниот воен конфликт во Украина и санкциите кон Русија воведени од поголемиот дел од земјите во светот.

⁸ Согласно со одлуката на Регулаторната комисија за енергетика на РСМ од 30.12.2021 година, цената на електричната енергија за универзалниот снабдувач „ЕВН ХОМЕ“ ДОО Скопје од 1 јануари 2022 година е зголемена за 9,48% (<https://www.erc.org.mk/pages.aspx?id=153>).

Просечна исплатена плата
(годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Во април 2022 година, номиналниот годишен раст на просечната нето-плата изнесуваше **10,9%** (10,1% во претходниот месец). За годишниот раст на платите главно придонесува вонредното зголемување на минималната плата од 18,5% во март 2022 година согласно со последните законски измени⁹, со што годишен раст на платите во април има речиси кај сите дејности¹⁰.

При раст на трошоците на животот на годишно ниво, **реалниот годишен раст на нето-платата во април изнесуваше 0,3%.**

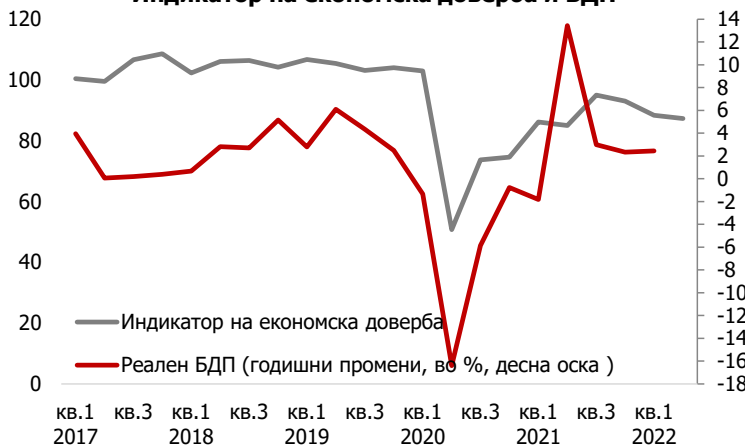
Просечна исплатена месечна нето-плата по сектори
(номинални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Остварениот номинален и реален годишен раст на платите во април 2022 година (од 10,9% и 0,3%, соодветно) засега е над стапките очекувани за вториот квартал во рамките на априлската проекција.

Индикатор на економска доверба и БДП

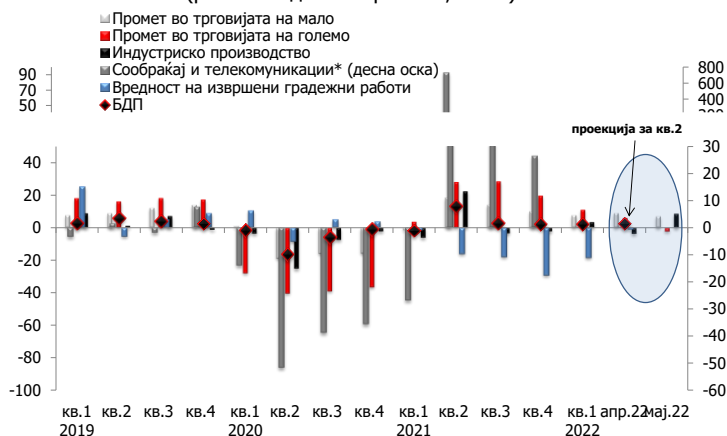
Извор: ДЗС и Европска комисија.

Високофреквентните податоци на страната на понудата и побарувачката коишто се расположливи за периодот април – мај 2022 година главно упатуваат на натамошен раст на економската активност и во вториот квартал од годината. Кога станува збор за согледувањата на економските субјекти за

⁹ Согласно со последните законски измени и дополнувања за раст на минималната плата („Службен весник на РСМ“ бр. 41/22) од март 2022 година беше извршено вонредно зголемување на минималната нето-плата за 2806 денари, согласно со постигнатиот тристран договор помеѓу Владата, синдикатите и работодавачите, каде што државата ќе го субвенционира делот врзан за придонесите (од март 2022 до декември 2022 година во износ 1197 денари за секој месец). Висината на минималната плата во бруто-износ, започнувајќи од март 2022 година до февруари 2023 година изнесува 26.422 денари (претходно 22.146 денари), односно минималната плата во нето-износ изнесува 18.000 денари (претходно 15.194 денари). Исто така, со последните измени и дополнувања е утврдена и нова методологија со која минималната плата ќе се усогласува во следниот период, односно од март 2023 година, односно со порастот за претходната година на просечно исплатената плата во РСМ и индексот на трошоците на живот – 50% од порастот од секој показател, соодветно. Исто така, дефинирано е дека висината на минималната плата, не може да биде пониска од 57% од висината на просечно исплатената нето-плата во РСМ за претходната година.

¹⁰ Намалување на платите е забележано единствено кај „финансиските дејности“.

Економски сектори (реални годишни промени, во %)

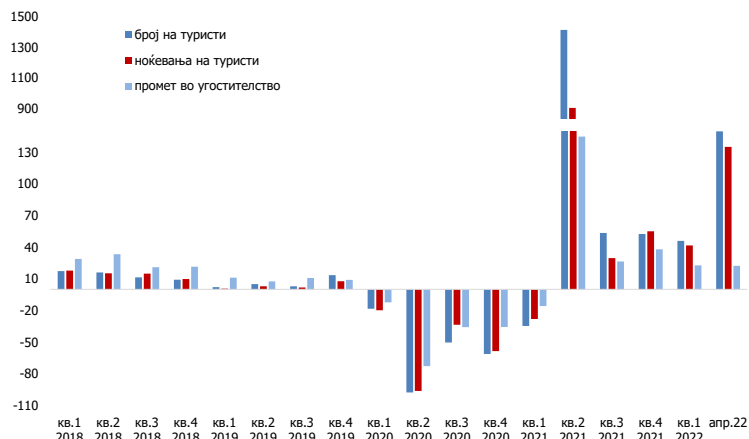
* Прост просек од годишните стапки на промена на различните видови на транспорт и телекомуникациите.
Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

ИНДУСТРИСКО ПРОИЗВОДСТВО И ОСТАНАТИ ЕКОНОМСКИ ДЕЈНОСТИ

	2019				2020				2021				2022		
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	апр.	мај
<i>реални годишни промени во %</i>															
Бруто домашен производ	2.8	6.1	4.3	2.5	-1.3	-16.4	-5.9	-0.8	-1.8	13.4	3.0	2.3	2.4	-	-
Индустриско производство	8.8	1.1	7.1	-1.3	-3.7	-25.0	-7.5	-2.3	-6.1	22.2	-3.5	-2.3	3.5	-3.8	8.5
Извршени градежни работи	15.1	-3.3	3.0	5.3	6.3	-5.1	3.0	2.3	-1.1	-9.6	-10.8	-17.5	-11.1	-0.7	-
Високоградба	-9.3	5.1	23.7	-1.1	-8.5	-20.4	17.9	-8.6	18.5	5.3	-20.2	-20.9	-26.0	41.0	-
Нискоградба	58.3	-8.0	-6.7	11.1	21.3	4.7	-6.2	11.1	-16.1	-16.9	-3.5	-15.2	5.1	-22.2	-
Промет во трговијата - Вкупно*	13.9	12.8	15.3	15.5	-16.7	-30.6	-26.1	-24.3	0.9	22.5	16.9	10.4	9.7	7.3	1.9
Промет во трговијата на мало*	7.6	8.8	12.0	13.8	1.0	-18.6	-15.7	-15.5	-1.3	18.3	13.9	10.0	7.6	8.9	6.9
Промет во трговијата на големо*	18.0	16.0	18.1	17.3	-27.8	-40.1	-38.7	-36.3	3.7	27.9	28.4	19.6	11.0	6.0	-2.3

* Реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со деление на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трогодишните на живот. Податоците за трговијата во 2020, 2021 и 2022 година се претходни податоци, додека податоците за БДП во 2020 година се претходни, а за БДП во 2021 и 2022 година се проценети.
Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Индикатори за угостителството (реални годишни промени)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

состојбата во економијата¹¹, резултатите од анкетните истражувања за вториот квартал од годината упатуваат на малку понеповолни согледувања во однос на претходниот квартал, поради натамошниот тек на војната во Украина, којашто дополнително ги влоши веќе нарушените глобални синџири на снабдување и пазарот на енергија. Сепак, согледувањата на економските субјекти и натаму се поповолни во однос на истиот период од минатата година, што главно упатува на натамошен раст на економијата.

Во периодот април – мај 2022 година, **прометот во вкупната трговија** и натаму бележи солиден реален годишен раст, малку побавен во споредба со растот во претходниот квартал, при забавување на растот кај трговијата на големо и трговија со моторни возила, додека трговијата на мало бележи умерено забрзување на растот.

Во периодот април – мај 2022 година **индустриското производство** забележа реален годишен раст од 2,1%, што претставува мало забавување во однос на растот во претходниот квартал. Растот на индустријата е резултат на позитивниот придонес на енергетскиот сектор и рударството, додека преработувачката индустрија има мал негативен придонес. Во рамките на преработувачката индустрија, најголем негативен придонес се забележува кај производството на машини и уреди, делумно поради нарушувањата на глобалните синџири на снабдување, а позначителен негативен придонес имаат и дел од традиционалните дејности, како што се производството на тутунски производи, производството на прехранбени производи, производството на текстил, како и производството на пијалаци. Од друга страна, најголем позитивен придонес се забележува кај производството на облека и производството на моторни возила.

Исто така, кај **угостителството** во април се забележуваат високи годишни стапки на раст кај вкупниот број туристи и ноќевањата, но значително послабно во однос на растот во

¹¹ Се однесува на анкетите спроведени од страна на Европската комисија за мерење на економската доверба на субјектите во една економија. Композитниот показател на економска доверба се добива како пондериран просек од показателите на доверба за потрошувачите и показателите на доверба за одделните економски сектори (градежништво, индустрија, трговија на мало и услуги).

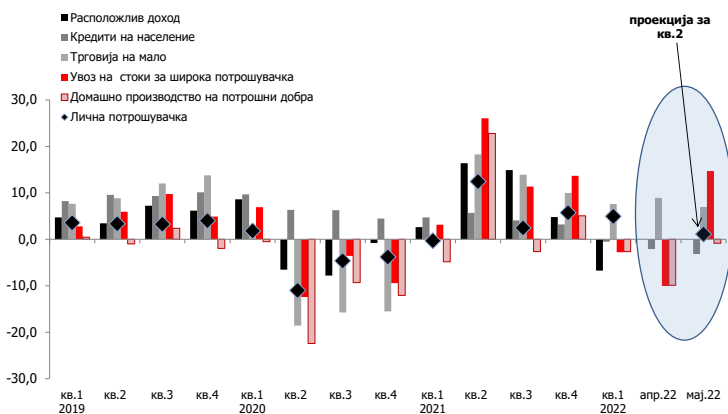
претходниот квартал, а висок раст бележи и вкупниот реален промет.

Од друга страна, во април реалниот пад на **вредноста на извршените градежни работи** на годишна основа е значително помал во однос на падот во претходниот квартал, во целост како резултат на високиот раст кај високоградбата (по постојаниот пад забележан во изминативе пет месеци), при пад кај нискоградбата.

Расположливите показатели за **агрегатната побарувачка** за вториот квартал на 2022 година се движат во различни насоки, поради што потешко може да се даде прецизна оценка за кварталот. Под влијание на зголемената неизвесност од воениот конфликт во Украина и засилените ценовни притисоци, беа донесени економски мерки за заштита на животниот стандард и ликвидноста на компаниите¹², а продолжи и нормализацијата на монетарната политика под влијание на сè повисоките инфлациски очекувања.

Од аспект на расположливите податоци за движењата кај **личната потрошувачка**¹³ за вториот квартал од 2022 година, мал реален годишен раст бележат дел од компонентите на расположливиот доход (пензиите¹⁴ и платите), додека кај кредитите на населението е забележан реален годишен пад. Кај трговијата на мало и бруто-приходите од ДДВ се забележува раст, а мал раст има и увозот на стоки за широка потрошувачка. Од друга страна кај домашното производство на потрошни добра е забележан пад. Што се однесува до показателот за довербата на

Индикатори за движењето на личната потрошувачка
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

¹² Во почетокот на март 2022 година беше донесен пакет од 26 мерки за заштита на животниот стандард и за ликвидност на компаниите. Меѓу останатото тој вклучува субвенции за пензионерите, директна парична помош за најранливите категории население, потоа мерки за субвенционирање на цената на електричната и топлинската енергија, продолжена примена на повластената стапка на ДДВ од 5% за електрична енергија до крајот на годината, намалување на стапката на ДДВ за основната храна и укинување на царинските стапки, ограничување на трговските маржи и забрана на извозот на одредени прехранбени производи, намалување на акцизата и ДДВ на енергентите и одложување на зелените давачки за деривати. За повеќе, види на следнава [врска](#). Исто така со Одлуката за посебни услови за трговија на одделни стоки, донесена на 14 јуни 2022 година, беше определена највисоката трговска маржа на основните прехранбени производи во трговијата на големо и мало, којашто е со важност до 30 септември 2022 година, со можност за продолжување до крајот на годината во зависност од условите на пазарот. За повеќе, види на следнава [врска](#).

¹³ Податоците за платите се заклучно со април 2022 година, додека, пак, податоците за кредитите на населението, пензиите, трговијата на мало, домашното производство на потрошни добра, увозот на стоки за широка потрошувачка и бруто-приходите од ДДВ се однесуваат на периодот април – мај 2022 година.

¹⁴ Со исплатата на априлската и мајската пензија преку договорената директна финансиска помош за три месеци согласно со донесениот пакет мерки на Владата, пензија повисока за 1.000 денари добија повеќе од 330 илјади пензионери (https://www.mtsp.gov.mk/april-2022-ns_article-mtsp-vo-tek-etapnata-isplata-na-aprilskite-penzii-so-dopolnitelni-1000-denari-finansiska-poddrshka.nsp и https://www.mtsp.gov.mk/maj-2022-ns_article-mtsp-vo-ponedelnik-pocnuva-isplata-na-majskite-penzii-so-dopolnitelni-1000-denari-finansiska-poddr.nsp).

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

потрошувачите¹⁵, тој упатува на понеповолни очекувања во вториот квартал од 2022 година во однос на претходниот квартал при понегативни согледувања и очекувања во однос на финансиската и општата економска состојба во земјата и нивните трошења во наредниот период. Показателот за довербата на потрошувачите е исто така понеповолен и во споредба со истиот период од 2021 година.

Во однос на високофреквентните податоци за **бруто-инвестициите**¹⁶, во периодот април – мај 2022 година повисок раст се забележува кај државните капитални инвестиции, данокот на добивка, како и кај домашното производство на капитални производи. Раст забележа и вкупното индустриско производство, а продолжи и растот кај увозот на средства за работа, но малку поумерено. Во април повторно е забележан висок раст на залихите на готови производи, малку поумерено во споредба со претходниот квартал. Од друга страна, долгорочните кредити на претпријатијата забележаа мал реален годишен пад. И во април 2022 година градежништвото забележа реален годишен пад, но значително помал во споредба со претходните квартали. Што се однесува до показателите на доверба кај индустријата и градежништвото за вториот квартал од 2022 година, тие упатуваат на поповолни движења кај индустријата и речиси исти движења кај градежништвото во однос на претходниот квартал. Во споредба, пак, со вториот квартал од 2021 година, показателот за доверба кај индустријата е поповолен, додека кај градежништвото се забележуваат понеповолни оценки.

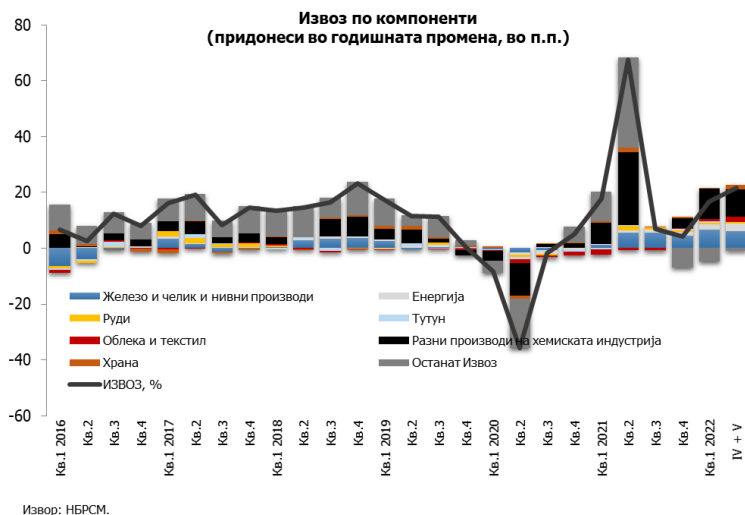
Податоците за **надворешнотрговската размена** во периодот април – мај 2022 година упатуваат на потенцијално проширување на дефицитот во вториот квартал од годината во однос на истиот период од минатата година, при малку повисок номинален раст на увозот од извозот на стоки.

Буџетските остварувања согласно со фискалните податоци за периодот април – мај

¹⁵ Согласно со анкетите на Европската комисија.

¹⁶ Податоците за извршените градежни работи и залихи на готови производи се заклучно со април 2022 година, додека, пак, податоците за долгорочните кредити на претпријатијата, државните капитални инвестиции, индустриското производство, увозот на производи за инвестиции и домашното производство на капитални производи се однесуваат на периодот април – мај 2022 година.

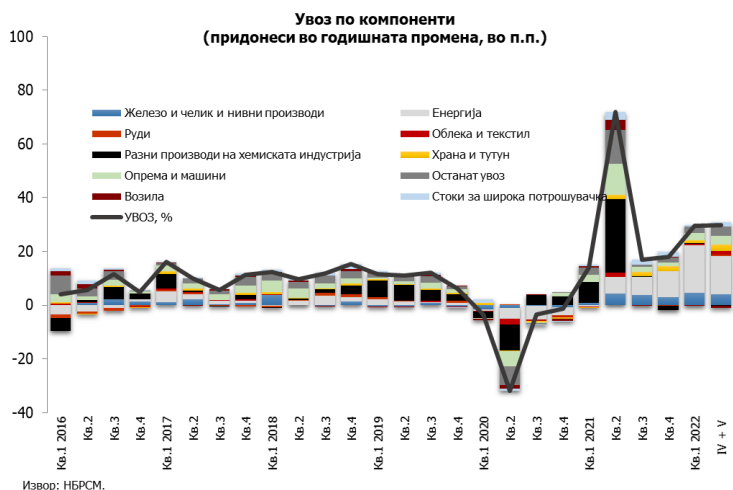
2022 година упатуваат на реален годишен пад на **јавната потрошувачка** во вториот квартал од годината во услови на пад кај сите нејзини главни категории.

Дефицитот во размената на стоки со странство во април – мај 2022 година се зголеми за 49,3% на годишна основа, при повисок раст на увозот, во споредба со растот на извозот на стоки. Вкупната надворешнотрговска размена е повисока за 26,5% во однос на истиот период од претходната година, под влијание на растот на двете компоненти.

Во периодот април – мај 2022 извозот на стоки оствари раст од 21,7% на годишна основа, главно како резултат на извозните остварувања на металопреработувачката индустрија, како и извозот на компаниите во странска сопственост од автомобилскиот сектор. Позитивен придонес бележи и извозот на енергија.

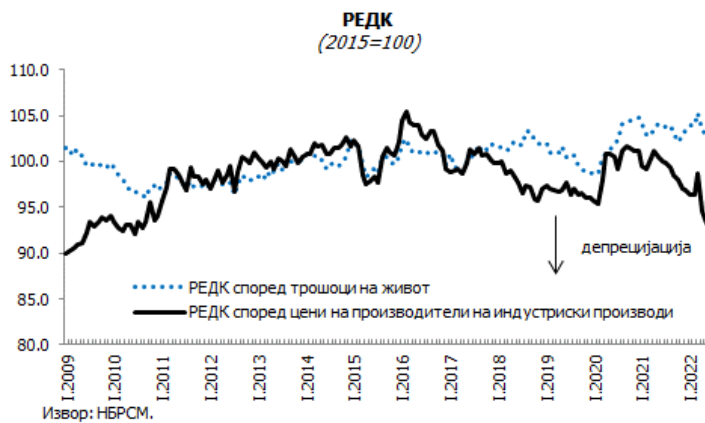
Во споредба со априлската проекција, остварувањата кај извозот во периодот април – мај 2022 година се подобри од очекуваните за второто тримесечје. Притоа, позначителни нагорни отстапувања се забележуваат кај останатиот извоз (вклучително и извозот на странските компании од автомобилската индустрија), како и кај извозот на енергија. Од друга страна, надолни отстапувања се забележани кај извозот на железо и челик и извозот на руди.

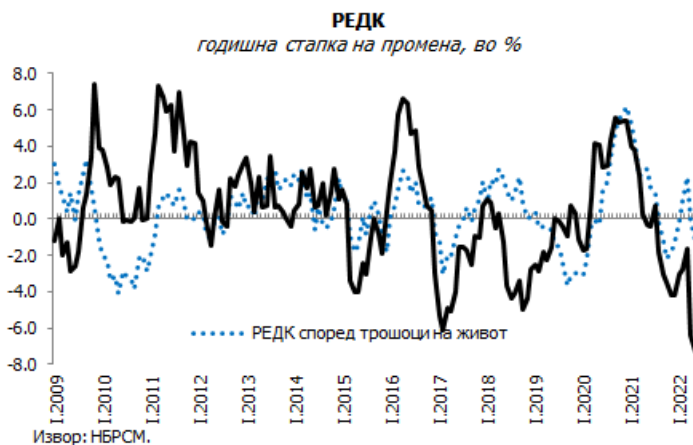
Увозот на стоки во периодот април – мај 2022 година забележа раст од 29,8% на годишна основа. Увозот на енергија има најголем придонес врз растот на вкупниот увоз, под влијание на високите увозни цени, при истовремен раст и на увезените количини кај дел од енергентите. Во иста насока делуваа и увозот на железо и челик, останатиот увоз и увозот на опрема и машини.

Остварувањата кај увозот на стоки во периодот април – мај 2022 година се повисоки од очекувањата за вториот квартал според априлската проекција. Позначителни нагорни отстапувања се забележуваат кај останатиот увоз (вклучително и увозот на странските компании од автомобилската индустрија), како и кај увозот на енергија. Нагорно отстапување бележи и увозот на опрема и машини, наспроти увозот на железо и челик, како и увозот на руди коишто остварија надолни отстапувања.

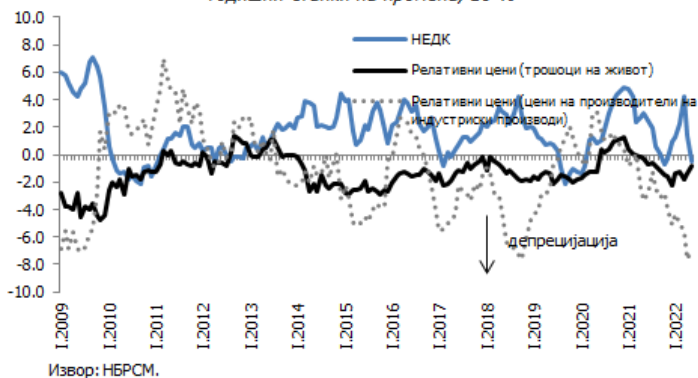
Следствено на остварувањата кај извозната и увозната компонента, остварувањата кај трговскиот дефицит во периодот април – мај 2022 година упатуваат на повисок дефицит во однос на очекувањата за второто тримесечје според априлската проекција.

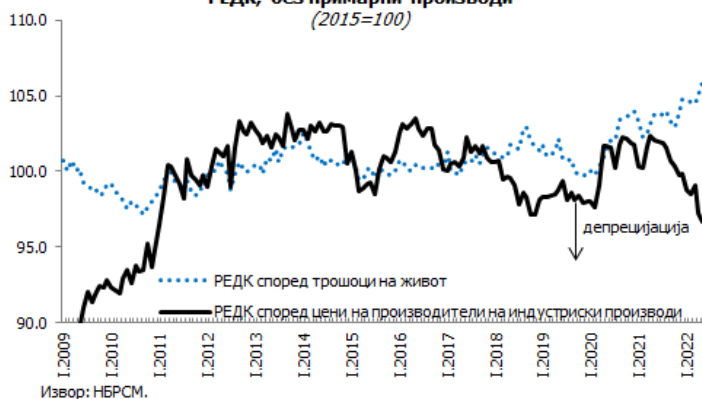
Во мај 2022 година, индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот и индексот пресметан со цените на производителите на индустриски производи, забележаа депрецијација од 1,2% и 7,2%, соодветно. Притоа, релативните трошоци на живот бележат пад од 0,8%, а релативните цени на производителите на индустриски производи пад од 6,8% на годишна основа. Во иста насока се и движењата кај НЕДК, којшто бележи депрецијација од 0,5% што во најголем дел е резултат на апрецијацијата на руската рубља во однос на домашната валута.

НЕДК и релативни цени
годишни стапки на промена, во %

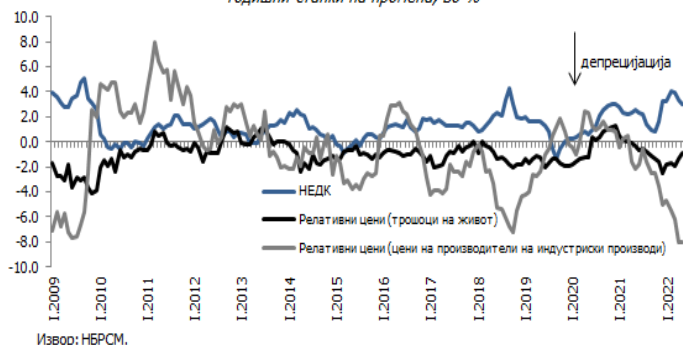
РЕДК, без примарни производи
(2015=100)

РЕДК, без примарни производи
годишна стапка на промена, во %

НЕДК и релативни цени, без примарни производи
годишни стапки на промена, во %

Врз основа на пресметката со пондери засновани врз надворешнотрговската размена без примарни производи, индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на животот во мај 2022 година забележа апрецијација од 2,1%, додека РЕДК дефлациониран со цените на производителите на индустриски производи депрецира за 5,3%. Притоа, релативните трошоци на животот и релативните цени на производителите на индустриски производи забележаа пад од 0,9% и 8%, соодветно. Истовремено, НЕДК бележи апрецијација од 3%, повторно во најголем дел како резултат на депрецијација на турската лира во однос на денарот.

Остварениот нето-откуп на менувачкиот пазар во вториот квартал од 2022 година

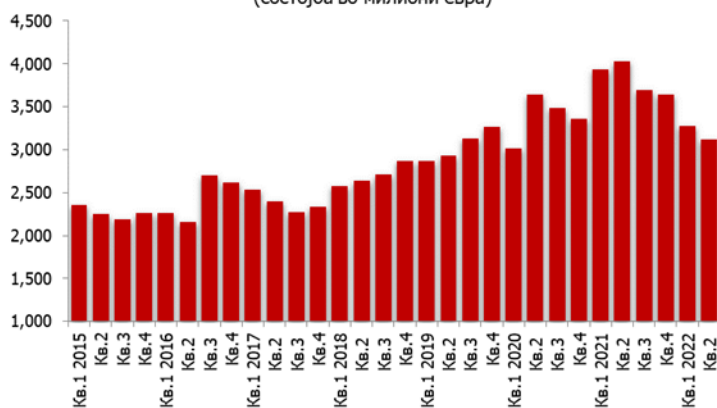
Движења на менувачки пазар

изнесува **403,9 милиони евра**, што претставува зголемување за **51,2% на годишна основа**, при посилен раст на понудата од растот на побарувачката на девизи (за 44,1% и 23,2%, соодветно).

Извор: НБРСМ.

Бруто девизни резерви (состојба во милиони евра)

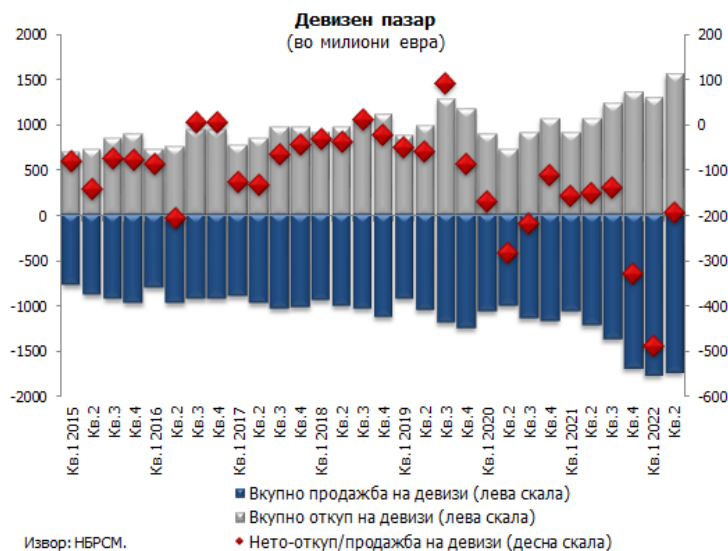
Состојбата на бруто девизните резерви на 30.6.2022 година изнесува **3.116,1 милион евра**. Гледано преку факторите на промена, најголемо влијание врз девизните резерви имаа интервенциите на Народната банка на девизниот пазар, како и трансакциите за сметка на државата.

Извор: НБРСМ.

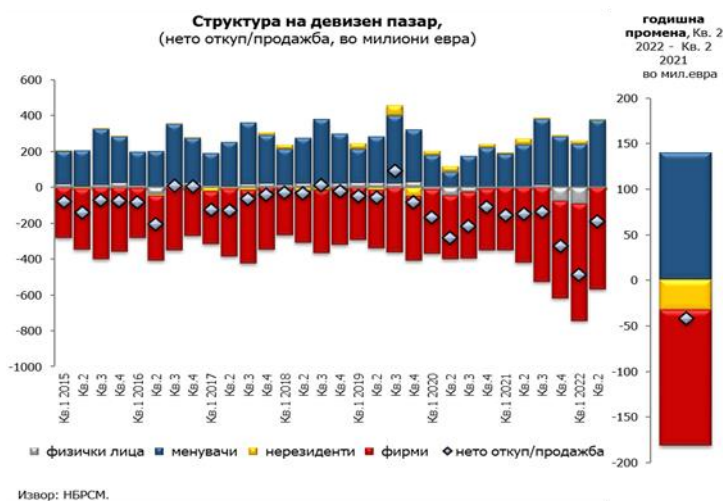
Фактори на промена на девизните резерви во Кв.2 2022 година (во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

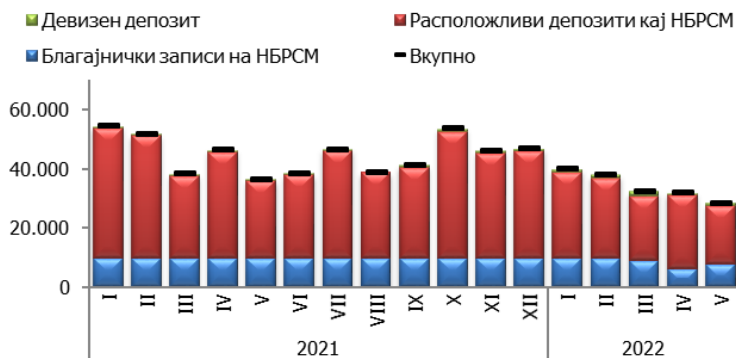
Во вториот квартал од 2022 година, на девизниот пазар на банките е остварена повисока нето-продажба на девизи во споредба со истиот период од минатата година, при истовремено висок раст и на понудата и на побарувачката на девизи.

Секторската анализа покажува дека ваквите поместувања и натаму во најголем дел произлегуваат од високата нето-продажба кај фирмите, што во значителен дел е надоместено со остварениот висок нето-откуп кај менувачите.

Монетарни инструменти

(состојби на крај на месец, во милиони денари)

Извор: НБРСМ

Состојбата на монетарните инструменти на крајот на мај забележа умерено намалување во споредба со претходниот месец, што се должи на намалениот износ на пласирани средства на банките во депозити кај Народната банка, при умерено зголемени пласмани во благајнички записи¹⁷. Нивото на монетарните инструменти на крајот на мај е во рамките на нивото проектирано за крајот на вториот квартал на 2022 година¹⁸.

Нето девизната актива на Народната банка на крајот на мај е под нивото проектирано за крајот на вториот квартал од 2022 година.

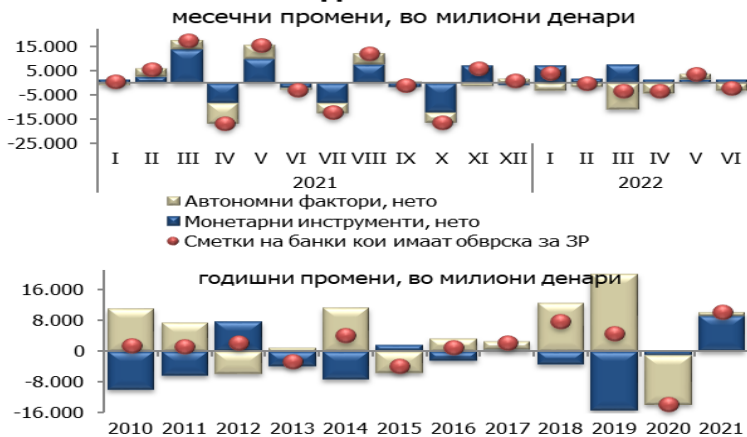
Вкупните депозити на државата кај Народната банка во мај забележаа месечно намалување, а нивната состојба е под нивото проектирано за крајот на второто тримесечје од 2022 година.

Примарните пари во мај забележаа мало месечно зголемување, како резултат на зголемувањето на вкупните резерви на банките кај Народната банка, при мал пад на готовите пари во оптек. Притоа, состојбата на примарните пари засега е малку повисока во споредба со проекцијата за крајот на второто тримесечје од 2022 година.

¹⁷ На аукцијата на благајнички записи на Народната банка, којашто се одржа на 11 мај 2022 година, беа понудени благајнички записи во износ од 10.000 милиони денари, а беа продадени благајнички записи во износ од 7.720 милиони денари, со каматна стапка од 1,75% и рок на достасување од 35 дена.

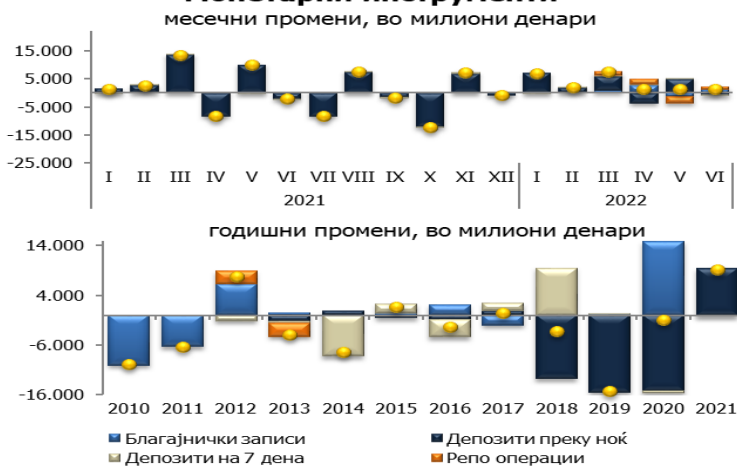
¹⁸ Споредбите на остварувањата се во однос на априлската проекција на Народната банка.

Ликвидност на банки*

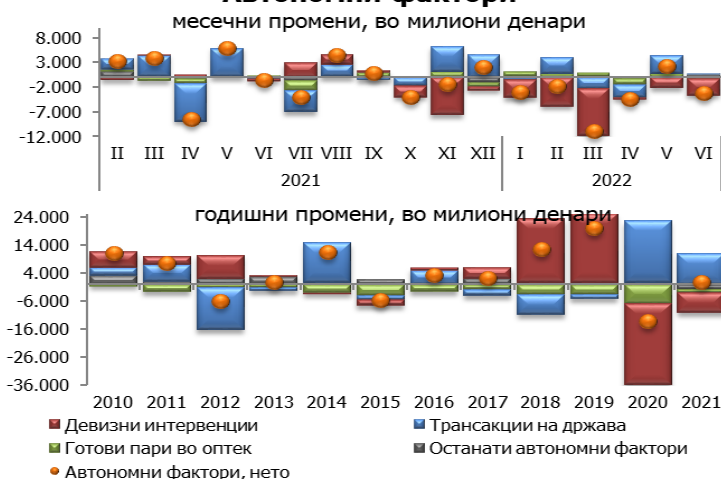
*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
Извор: НБРСМ.

Монетарни инструменти*

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
Извор: НБРСМ.

Автономни фактори*

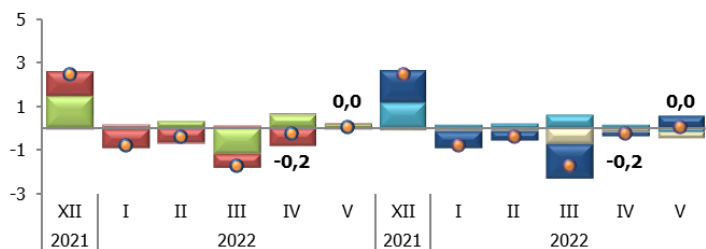
*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
Извор: НБРСМ.

Според оперативните податоци за тековите на ликвидност, **ликвидноста на банкарскиот систем во јуни се намали**. Притоа, автономните фактори на нето-основа придонесоа за повлекување на ликвидноста, што во најголем дел беше резултат на девизните интервенции на Народната банка. Од друга страна, монетарните инструменти придонесоа за креирање ликвидност, при што промената во целост произлегува од намалувањето на пласманите на банките во благајничките записи¹⁹ и репо-операциите, додека краткорочните депозити (депозитите преку ноќ и на 7 дена) придонесоа кон мало повлекување на ликвидноста.

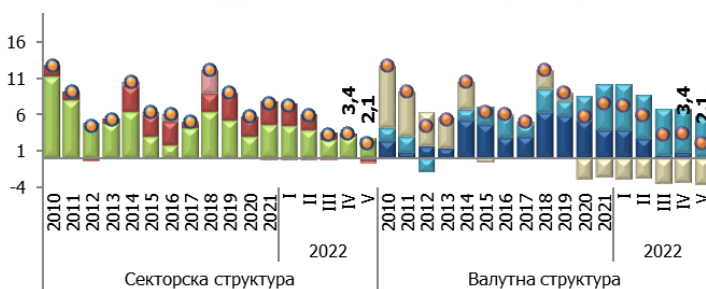
¹⁹ На аукцијата на благајнички записи на Народната банка, којашто се одржа на 15 јуни 2022 година, беа понудени 10.000 милиони денари благајнички записи, при што беа продадени 6.516 милиони денари, со каматна стапка од 2% и рок на достасување од 28 дена.

Вкупни депозити

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

- Депозити на останати сектори*
- Депозити во домашна валута
- Депозити во странска валута
- Депозитни пари
- Депозити на претпријатијата
- Депозити на домаќинствата
- Депозити, месечни/годишни промени, во %
- Депозити, годишни промени, во %

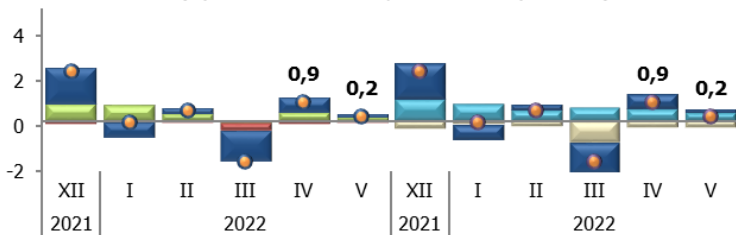
*Во депозитите на останати сектори се опфатени депозитите на останатите финансиски институции, депозитите на локалната самоуправа и депозитите на непрофитните институции кои им служат на домаќинствата кај банките, како и денарските трансферабилни депозити на останатите финансиски институции и на локалната самоуправа кај Народната банка
Извор: НБРСМ.

Вкупните депозити²⁰ во финансискиот систем во мај 2022 година беа речиси непроменети, по минималниот пад од 0,2% во претходниот месец. Од секторски аспект, мал месечен раст бележат депозитите на домаќинства и депозитите на претпријатијата, при мало намалување на депозитите на останатите сектори. Од валутен аспект, намалување се забележува кај денарските и девизните депозити, при раст на депозитните пари. Вкупните депозити во мај се пониски во однос на крајот на првиот квартал, при очекувано зголемување за вториот квартал од годината, според априлската проекција.

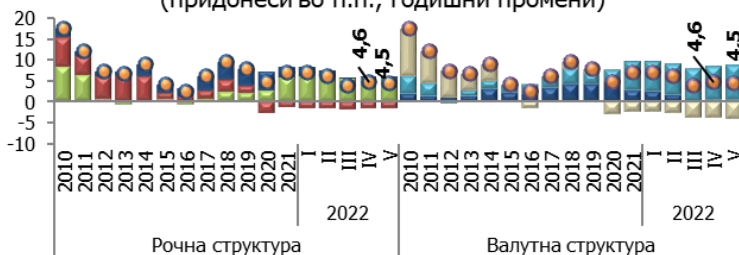
Годишната стапка на раст на вкупните депозити во мај 2022 година изнесува 2,1% и засега е пониска во споредба со стапката на годишен раст проектирана за крајот на вториот квартал од 2022 година (од 3,3%). Од секторски аспект, растот пред сè произлегува од зголемувањето на депозитите на домаќинствата, при мал годишен пад на депозитите на претпријатијата. Од валутен аспект, растот е резултат на депозитите во странска валута, при помал раст и кај депозитните пари, додека кај денарските депозити се забележаа пад.

²⁰ Податоците се однесуваат на депозитите на недржавниот сектор во банките и штедилниците, средствата на останатите финансиски институции на сметките кај НБРСМ и средствата на единиците на локалната самоуправа на сметките кај НБРСМ. Податоците соодветствуваат со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspх.

Депозити на домаќинства
(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

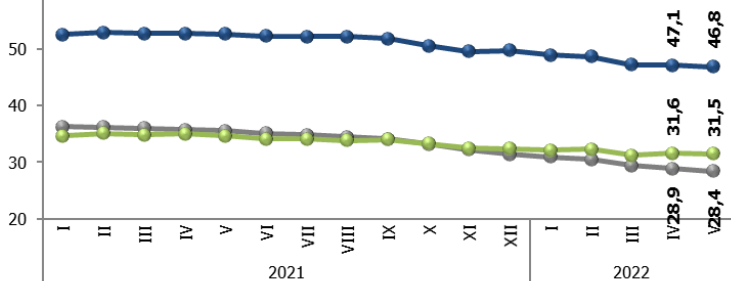
- Депозитни пари
- Депозити на домаќинствата во домашна валута
- Депозити на домаќинствата во странска валута
- Долгорочни депозити на домаќинствата
- Краткорочни депозити на домаќинствата
- Депозити на домаќинствата, месечни/годишни промени, во %

Извор: НБРСМ.

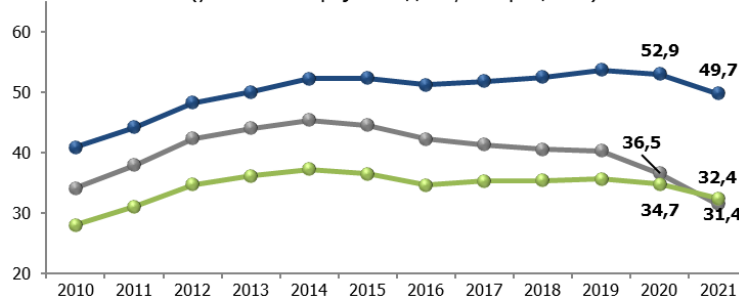
Депозитите на домаќинствата во мај 2022 година остварија мал месечен раст од 0,2%, по растот од 0,9% во претходниот месец. Од валутен аспект, раст бележат девизните депозити и депозитните пари, при умерен пад на депозитите во домашна валута. Од рочен аспект, растат краткорочните депозити, при умерен пад на долгорочните депозити. **На годишна основа, растот на депозитите на домаќинствата во мај изнесува 4,5%.**

Денарски депозити на домаќинствата/вкупни депозити

(учество на крај на месец, во проценти)

(учество на крај на година, во проценти)

- Учество во вк. депозити на домаќинствата (со депозитни пари)
- Учество во вк. депозити на домаќинствата (без депозитни пари)
- Учество на вк. ден. депозити на домаќинствата во вк. депозити на приватниот сектор (со депозитни пари)*

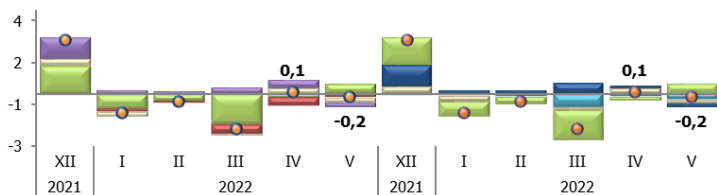
*Вкупните депозити само во банки и штедилници.

Извор: НБРСМ.

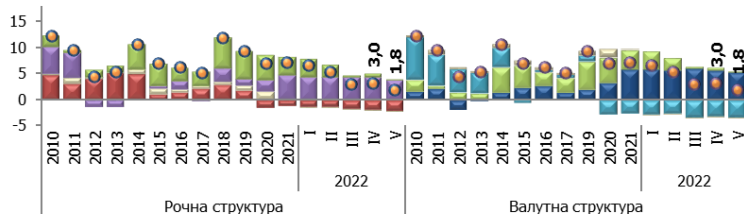
Учеството на денарските депозити (со депозитните пари) во вкупните депозити на домаќинствата на крајот на мај изнесува 46,8% (47,1% во претходниот месец).

Парична маса М4

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

- ГПО надвор од депозитни институции
- Депозитни пари
- Вкупни краткорочни депозити
- Вкупни денарски депозити
- Вкупни девизни депозити
- Вкупни долгорочни депозити
- М4, годишни промени, во %

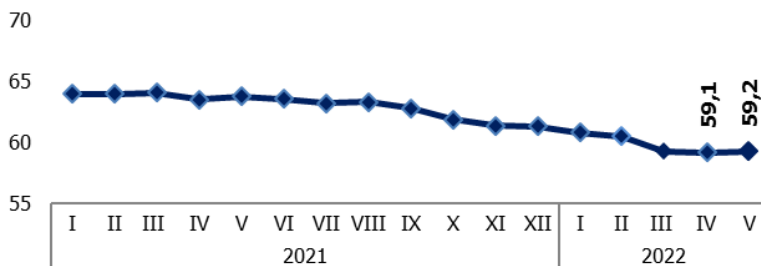
Извор: НБРСМ.

Паричната маса изразена преку најширокиот монетарен агрегат М4, во мај 2022 година оствари мал месечен пад од 0,2%, по растот од 0,1% во претходниот месец. Притоа, кај депозитните пари е забележан раст, додека готовите пари во оптек бележат намалување. Од аспект на рочната структура, мал пад се забележува и кај краткорочните и кај долгорочните депозити. Од валутен аспект, намалување се забележува истовремено кај депозитите во домашна и во странска валута.

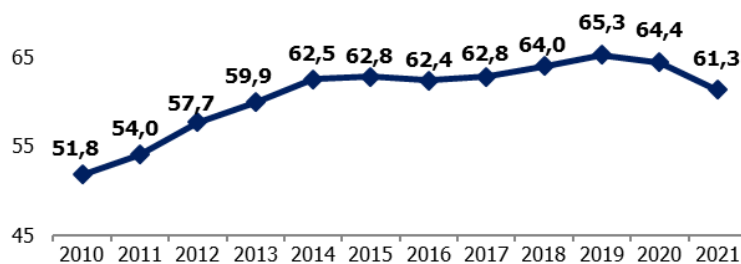
На годишна основа, паричната маса во мај 2022 година е повисока за 1,8%, при проектиран годишен раст од 2,9% за вториот квартал од 2022 година.

Учество на М4 денарски дел во вкупна парична маса М4

податоци на крај на месец, во %

податоци на крај на година, во %

Извор: НБРСМ.

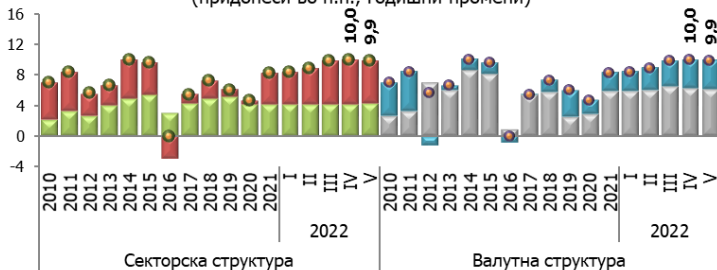
Учеството на денарскиот дел во вкупната парична маса М4 на крајот на мај изнесува 59,2% (59,1% во претходниот месец).

Вкупни кредити

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

- Кредити во странска валута
- Кредити во домашна валута
- Кредити на претпријатијата
- Кредити на домаќинствата
- Кредити, месечни/годишни промени, во %
- Кредити, годишни промени, во %

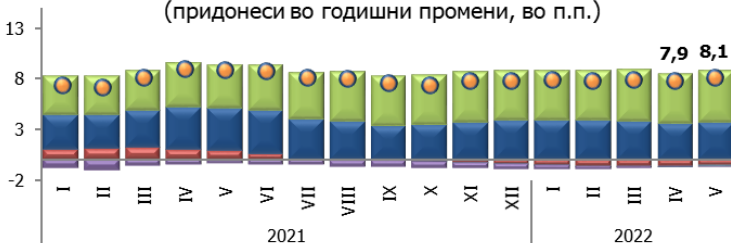
Извор: НБРСМ.

Вкупните кредити во мај остварија месечен раст од 0,8%. Од секторски аспект, зголемувањето пред сè е резултат на кредитите на домаќинствата, при истовремен поумерен раст и на кредитите на претпријатијата. Во однос на валутната структура, растот речиси подеднакво е резултат на позитивниот придонес на кредитите во домашна и во странска валута. На крајот на мај, вкупните кредити остварија прираст во однос на крајот на првиот квартал, којшто е над очекуваното зголемување за вториот квартал на 2022 година, според априлската проекција.

Годишната стапка на раст на вкупните кредити во мај изнесува 9,9%, при проектиран годишен раст од 8,7% за вториот квартал на 2022 година, согласно со априлската проекција. Од секторски аспект, растот во поголем дел произлегува од кредитите на претпријатијата, при позитивен придонес и од кредитите на домаќинствата. Во однос на валутната структура, поголем придонес во годишниот кредитен раст имаат кредитите во домашна валута, при умерен позитивен придонес и на кредитите во странска валута (вклучително и денарските кредити со валутна клаузула).

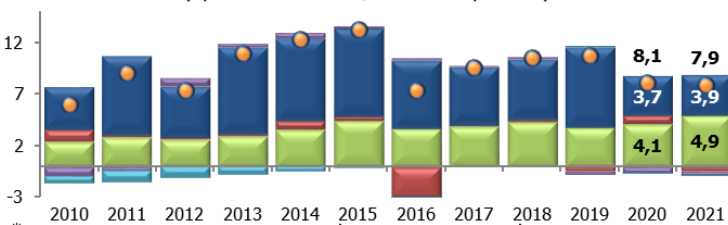
Кредити на домаќинствата*

(придонеси во годишни промени, во п.п.)

- Станбени кредити
- Потрошувачки кредити
- Кредитни картички и негативни салда на тековни сметки
- Автомобилски кредити
- Останати кредити
- Кредити на домаќинствата, годишни промени, во %

(придонеси во п.п., годишни промени)

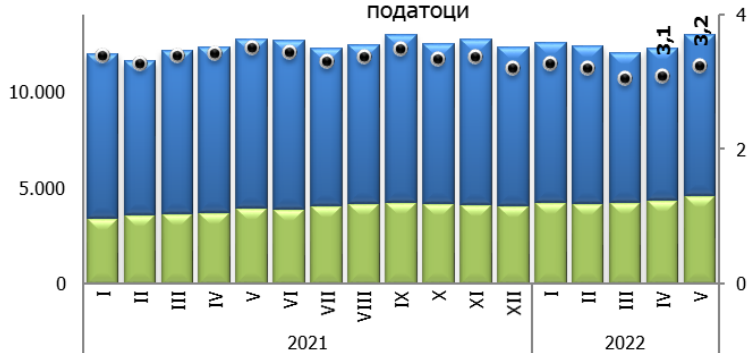

*не се вклучени кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд
Извор: НБРСМ.

Годишниот раст на кредитите на домаќинствата²¹ во мај изнесува 8,1%, при што и натаму во поголем дел произлегува од станбените кредити, со солиден позитивен придонес и на потрошувачките кредити.

²¹ Без кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд.

Сомнителни и спорни побарувања (секторска структура и учество во вкупни кредити) месечни податоци

Учеството на сомнителните и на спорните побарувања во вкупните кредити во мај се задржа на слично ниво како и во претходниот месец и изнесуваше 3,2%.

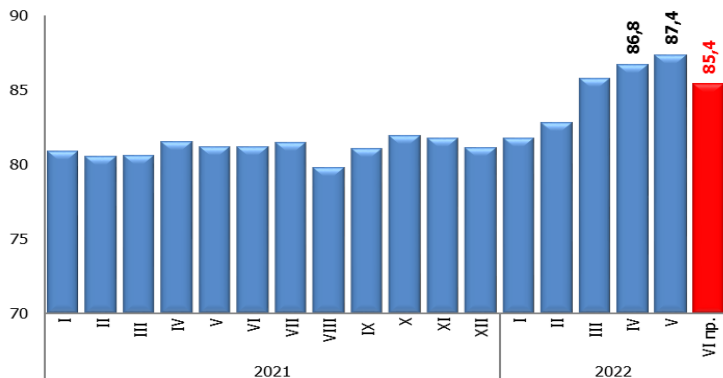
Гледано од аспект на секторската структура, и натаму најголем дел од вкупниот износ на нефункционални кредити произлегува од секторот „претпријатија“, додека учеството на нефункционалните кредити на секторот „домаќинства“ е значително помало.

Годишни податоци

- Сомнителни и спорни побарувања на претпријатијата во милиони денари, лева скала
 - Сомнителни и спорни побарувања на домаќинствата во милиони денари, лева скала
 - Учество на сомнителните и спорните побарувања во вкупните кредити во %, десна скала
- Извор: НБРСМ.

Сооднос помеѓу вкупните кредити и депозити (месечни податоци, во проценти)

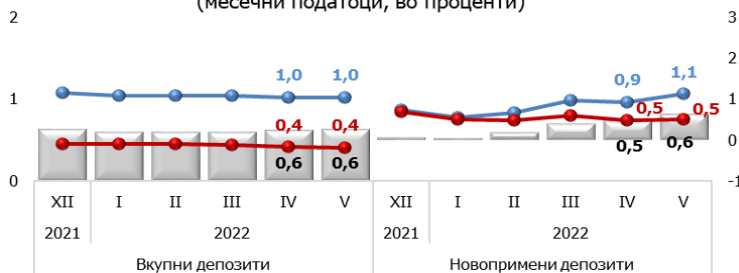
Показателот за искористеноста на депозитниот потенцијал на банките за кредитирање на приватниот сектор во мај изнесува 87,4% и е повисок во споредба со проектираната вредност на овој показател за крајот на вториот квартал од 2022 година (85,4%), согласно со априлската проекција.

(Годишни податоци, во проценти)

Извор: НБРСМ.

Каматни стапки на вкупните депозити
(месечни податоци, во проценти)

(податоци со крај на година, во проценти)

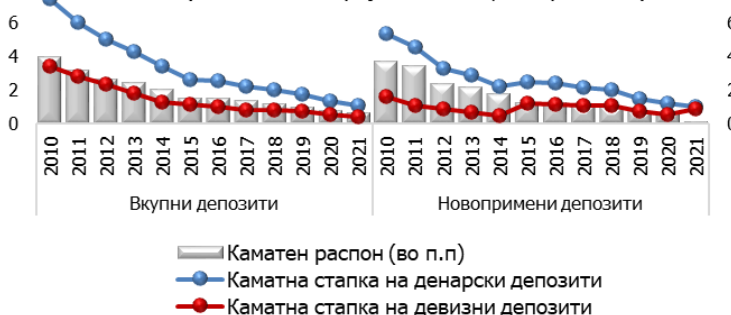

Извор: НБРСМ

Каматни стапки на депозитите на домаќинствата
(месечни податоци, во проценти)

(податоци со крај на година, во проценти)

Извор: НБРСМ

Во мај 2022 година каматните стапки на вкупните депозити (денарски и во странска валута)²² останаа исти, при што каматниот распон и натаму е стабилен на нивото од 0,6 п.п. Кај **новопримените вкупни депозити**²³, каматниот распон забележа мал месечен раст и изнесуваше 0,6 п.п., во услови на зголемени каматни стапки на новопримените денарски депозити за 0,2 п.п., при непроменети каматни стапки на девизните депозити.

Кај **домаќинствата**, распонот меѓу каматните стапки на денарските и девизните депозити и понатаму изнесува 0,6 п.п., при непроменети каматни стапки на денарските и девизните депозити. **Каматниот распон кај новопримените депозити на домаќинствата** малку се намали и изнесува 0,5 п.п.

²² Податоците за каматните стапки се согласно со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspix.

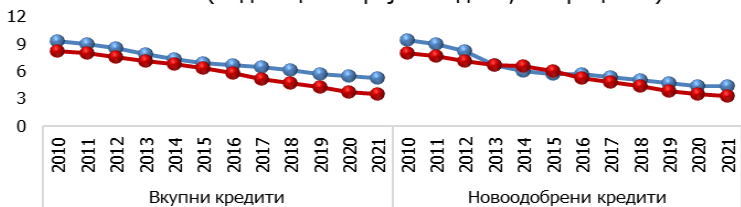
²³ Во однос на каматните стапки на новопримените депозити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новопримените депозити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новопримени депозити (којшто од месец во месец може да се менува) и нивната каматна стапка.

Каматни стапки на вкупните кредити, по сектори

(месечни промени, во проценти)

(податоци со крај на година, во проценти)

— Каматна стапка на кредити на домаќинства

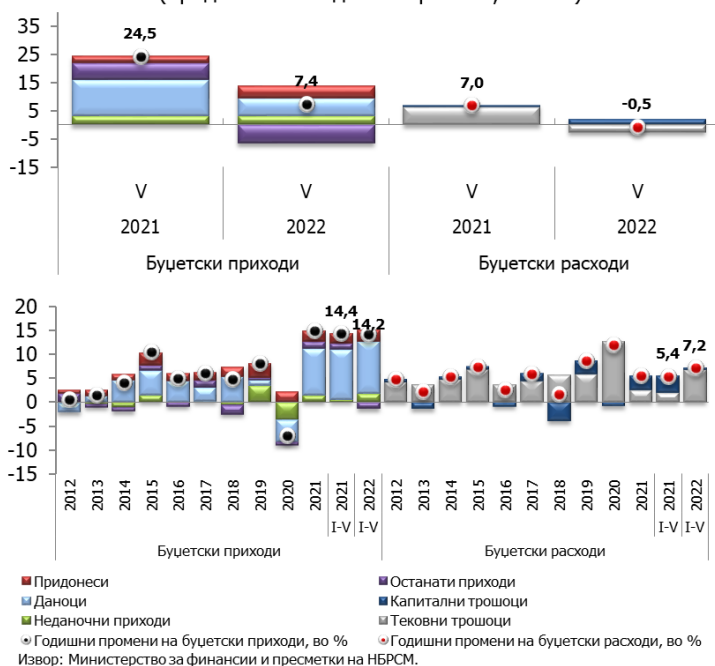
— Каматна стапка на кредити на претпријатија

Извор: НБРСМ

Во мај 2022 година, каматните стапки на **вкупните кредити на домаќинствата и на претпријатијата** не забележаа месечни промени и изнесуваа 5,1% и 3,4%, соодветно. Кај **новоодобрените кредити**²⁴, каматните стапки на претпријатијата се намалија за 0,1 п.п. и изнесуваа 3,5%, при непроменети каматни стапки на кредитите на домаќинствата (4,5%).

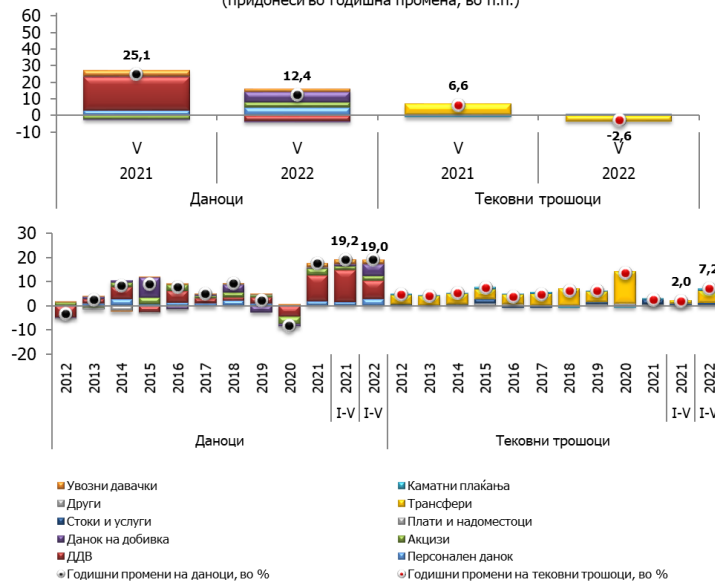
²⁴ Во однос на каматните стапки на новоодобрените кредити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новоодобрените кредити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новоодобрени кредити (кој од месец во месец може да се менува) и нивната каматна стапка.

Буџетски приходи и расходи
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

Во мај 2022 година, во Буџетот на Република Северна Македонија (централниот буџет и буџетите на фондовите) вкупните буџетски приходи на годишно ниво пораснаа за 7,4%, додека вкупните буџетски расходи се намалија за 0,5%. Порастот на буџетските приходи во најголем дел е резултат на растот кај даночните приходи (позитивен придонес од 6,4 п.п.), при помал раст и на приходите од придонесите и неданочните приходи, додека останатите приходи²⁵ забележаа намалување. Притоа, даночните приходи во мај беа повисоки за 12,4% на годишна основа, и тоа во најголем дел како резултат на повисоките приливи од данокот на добивка, при помал позитивен придонес и од останатите компоненти, додека приходите од нето-ДДВ се намалија. Намалувањето на **буџетските расходи** во мај 2022 година во целост се должи на тековните трошоци (најмногу на трансферите, главно поради високата споредбена основа од истиот месец минатата година кога беа исплатени средства поврзани со мерките за ублажување на ефектите од пандемијата), при зголемување на капиталните трошоци.

Даноци и тековни трошоци
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

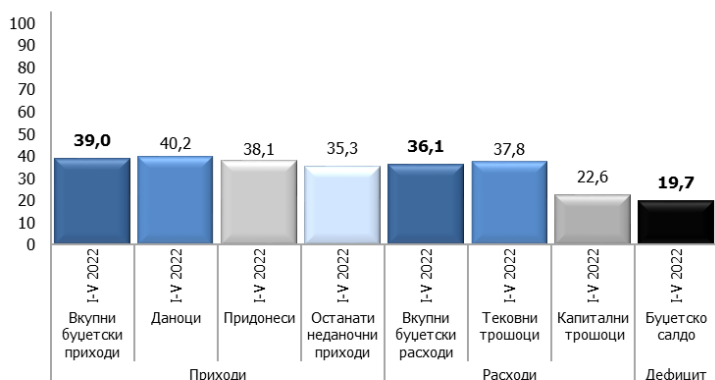

Во периодот јануари – мај 2022 година, вкупните буџетски приходи се повисоки за 14,2% во споредба со истиот период од претходната година. Најголем придонес за растот на буџетските приходи имаат повисоките даночни приходи. Од друга страна, вкупните буџетски расходи се повисоки за 7,2%, што во најголем дел е резултат на повисоките тековни трошоци, при помал позитивен раст и на капиталните трошоци.

²⁵ Останатите приходи вклучуваат капитални приходи, странски донации и приходи од наплатени заеми.

Реализација на Буџетот, по категории

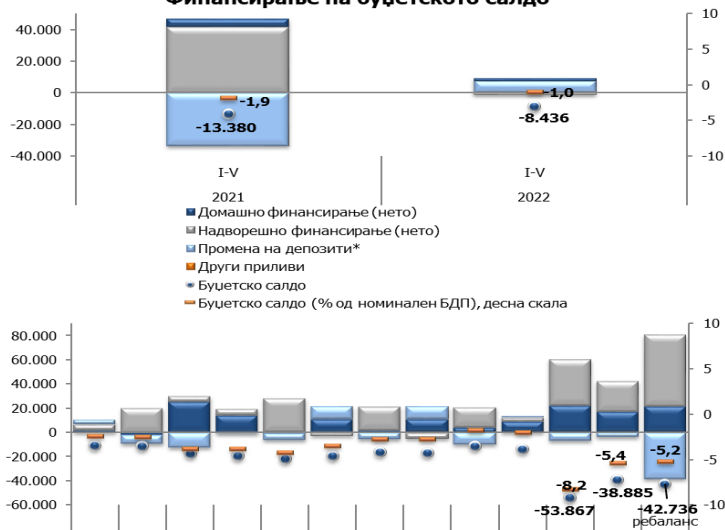
(централен Буџет и фондови), во проценти од годишен план*

Во споредба со ребалансот на Буџетот²⁶ за 2022 година, остварувањето на буџетските приходи и расходи во периодот јануари – мај 2022 година изнесуваат 39% и 36,1%, соодветно. Остварениот буџетски дефицит во износ од 8.436 милиони денари претставува 19,7% од планираниот дефицит за 2022 година.

Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

Финансирање на буџетското салдо

* Позитивна промена: намалување депозити кај НБРСМ; негативна промена: зголемување депозити кај НБРСМ.

Извор: Министерство за финансии

Остварениот буџетски дефицит во периодот јануари – мај 2022 година во износ од 8.436 милиони денари (или 1,0% од БДП²⁷) во најголем дел е финансиран преку користење на депозитите на државата кај Народната банка и преку задолжување на државата на домашниот пазар.

²⁶ На 19 јули 2022 година е усвоен ребалансот на буџетот за 2022 година („Службен весник на РСМ“ бр. 164 од 20.7.2022 година).

²⁷ Во рамките на анализата, за номиналниот БДП за 2022 година се користат априлските проекции на Народната банка.

Државни хартии од вредност

(промени, во милиони денари)

(состојби, во милиони денари)

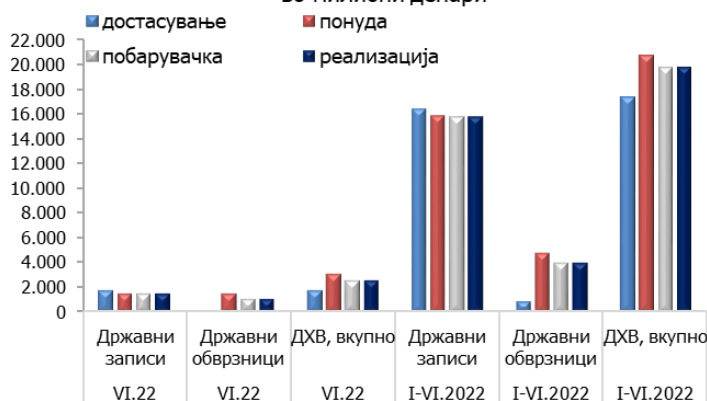

Извор: Министерство за финансии.

Во јуни 2022 година, состојбата на издадените државни хартии од вредност²⁸ на примарниот пазар забележа мал раст на месечна основа за 773 милиони денари и на крајот од месецот изнесуваше 148.763 милиони денари. Зголемувањето се должи на растот на петнаесетгодишните државни обврзници (со и без валутна клаузула), при намалување на дванаесетмесечните државни записи (без валутна клаузула).

Аукции на државни хартии од вредност

во милиони денари

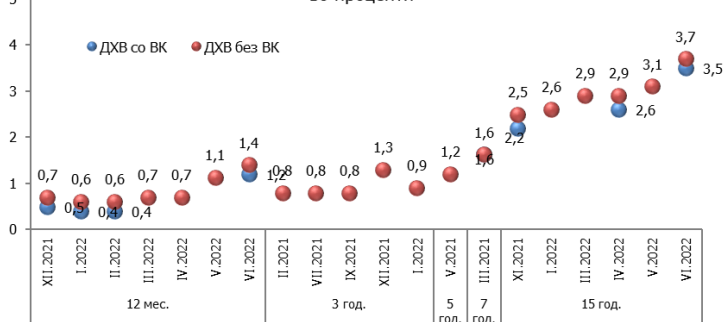

Извор: Министерство за финансии.

Новите емисии на државни хартии од вредност во јуни 2022 година беа со рочност од дванаесет месеци и петнаесет години, со и без валутна клаузула. Во јуни 2022 година достасаа претходно издадени дванаесетмесечни државни записи (без валутна клаузула).

Каматни стапки на државни хартии од вредност

во проценти

Извор: Министерство за финансии.

Во јуни, на редовната аукција, Министерството за финансии ги зголеми каматните стапки на новоиздадените дванаесетмесечни државни записи, со и без валутна клаузула на нивото од 1,2% и 1,4%, соодветно, и на петнаесетгодишните државни обврзници, со и без валутна клаузула на нивото од 3,5% и 3,7%, соодветно.

²⁸ За 2022 година, според ребалансот на Буџетот од јули 2022 година, планирано е нето домашно задолжување (континуирани државни хартии од вредност) на државата во износ од 22.035 милиони денари, односно раст на состојбата на државни хартии од вредност до нивото од 168.344 милиони денари.

Прилог 1: Индикативни категории за личната потрошувачка и бруто-инвестициите

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ЛИЧНАТА ПОТРОШУВАЧКА

	2019				2020				2021				2022			
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	мар.	апр.	мај
	<i>реални годишни промени во %</i>															
Промет во трговија на мало*	7,6	8,8	12,0	13,8	1,0	-18,6	-15,7	-15,5	-1,3	18,3	13,9	10,0	7,6	8,1	8,9	6,9
Бруто приходи од ДДВ*	3,5	1,4	7,5	6,6	1,8	-20,0	-10,8	-4,2	2,9	36,6	21,1	20,6	29,2	24,7	12,6	10,5
Увоз на стоки за широка потрошувачка*	2,8	5,9	9,7	4,9	6,9	-12,4	-3,6	-9,4	3,1	26,0	11,3	13,6	-2,8	-9,6	-10,0	14,7
Домашно производство на потрошни добра	0,5	-1,0	2,4	-2,0	-0,5	-22,4	-9,3	-12,1	-4,8	22,8	-2,6	5,1	-2,7	-1,0	-9,9	-0,9
Кредити на население*	8,2	9,6	9,3	10,1	9,7	6,3	6,2	4,5	4,7	5,7	4,0	3,2	-0,5	-0,5	-2,1	-3,2
Просечна нето-плата*	2,2	2,4	3,5	4,2	10,0	4,6	7,0	4,7	2,0	5,7	1,1	0,7	0,0	1,2	0,3	-
Приватни нето-трансфери*	-2,4	-4,9	5,5	2,0	-2,5	-40,0	-36,5	-11,3	12,5	75,9	61,9	17,7	9,3	-7,6	-	-
Пензии*	4,1	2,2	3,9	2,1	5,7	6,2	5,3	5,4	2,3	0,3	0,0	-1,8	-3,3	-3,9	-0,2	1,1

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ИНВЕСТИЦИИТЕ

	2019				2020				2021				2022			
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	мар.	апр.	мај
	<i>реални годишни промени во %, освен за СДИ промените на реалните износи се во милиони денари</i>															
Увоз на средства за работа*	2,0	4,8	12,7	6,7	1,0	-34,5	-3,0	4,4	8,8	64,1	6,4	4,6	6,9	0,4	1,4	13,9
Извршени градежни работи**	15,1	-3,3	3,0	5,3	6,3	-5,1	3,0	2,3	-1,1	-9,6	-10,8	-17,5	-11,1	-14,0	-0,7	-
Домашно производство на капитални производи	12,3	-2,9	10,7	7,1	-5,7	-46,0	-9,0	1,0	-7,3	59,6	-24,3	-22,3	0,9	1,9	-5,2	8,7
Државни капитални инвестиции*	-11,1	62,7	26,3	66,4	23,8	-34,4	26,0	-20,7	166,5	3,7	56,2	9,3	-16,4	11,7	65,2	51,0
Директни инвестиции***	-11439,1	-2654,8	5520,0	-7211,3	4087,6	-2397,1	-5793,5	-9353,0	-8141,7	13993,0	2019,5	8856,0	6095,2	2718,2	-	-
Долгорочни кредити на претпријатија*	4,9	4,8	2,6	6,4	4,1	8,2	11,5	5,8	7,3	2,5	0,7	3,9	2,2	2,2	1,5	-0,6
Залихи на готови производи	3,6	-10,5	-7,4	14,7	9,0	15,7	2,6	-8,0	2,0	9,7	16,1	12,4	11,5	13,4	9,8	-

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

**реалните стапки на раст се добиени со користење на стапката на раст на дефлаторот на трошоците во градежништвото за нови објекти за домување.

***реалните износи се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните износи со нивото на индексот на потрошувачките цени (база година: 2020=100).

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.